

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 196/2024-16

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara a sudcov Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a Miroslava Duriša v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej ADVOKÁTSKA KANCELÁRIA JUDr. Simona MARCINOVÁ, s. r. o., Námestie slobody 13, Michalovce, proti uzneseniam Mestského súdu Košice č. k. K2-29Cpr/6/2021-311 zo 16. novembra 2023 a č. k. K2-29Cpr/6/2021-369 z 8. januára 2024 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 15. marca 2023 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozhodnutiami Mestského súdu Košice (ďalej len „mestský súd“) označenými v záhlaví tohto uznesenia. Navrhuje napadnuté rozhodnutia zrušiť, vec vrátiť mestskému súdu na ďalšie konanie a priznať jej trovy vzniknuté v konaní pred ústavným súdom.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľke ako úspešnej žalobkyni v spore o určenie neplatnosti skončenia pracovného pomeru bol rozsudkom vo veci samej priznaný nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu. Nadväzne mestský súd uznesením č. k. K2-29Cpr/6/2021-311 zo 16. novembra 2023 (ďalej aj „uznesenie zo 16. novembra 2023“) vydaným vyšším súdnym úradníkom rozhodol o výške trov konania tak, že zaviazal neúspešného žalovaného k povinnosti nahradiť sťažovateľke trovy konania v celkovej výške 1 530,83 eur v lehote 3 dní odo dňa právoplatnosti tohto uznesenia.

3. Proti tomuto rozhodnutiu sťažovateľka podala sťažnosť, v ktorej namietala, že súd jej nepriznal náhradu trov konania za úkony právnej služby spočívajúce v poradách advokáta s klientom, pretože ich vyhodnotil ako neúčelné. Tvrdila, že tieto úkony právnej služby boli riadne vykonané a preukázané úradnými záznamami z právnych porád vrátane podstatných skutočností, ktoré boli ich predmetom.

4. Napadnutým uznesením č. k. K2-29Cpr/6/2021-369 z 8. januára 2024 (ďalej aj „uznesenie z 8. januára 2024“) mestský súd zamietol sťažnosť sťažovateľky. V zhode s názorom vyššieho súdneho úradníka konštatoval, že porady s klientom sú príkladom úkonov, ktoré na strane súdu vyvolávajú nutnosť jednotlivého posúdenia z pohľadu kritéria účelnosti a odôvodnenosti. Nadväzne sa každou z porád detailne zaoberal, s dôrazom na to, že posúdenie účelnosti takýchto trov zo strany súdu ako podmienky na ich priznanie je poistkou proti zneužívaniu tohto inštitútu. Pri posudzovaní sporných porád vychádzal nielen z hľadiska ich preukázateľnosti, opodstatnenosti a účelnosti, ale predovšetkým zohľadnil rozsah a zložitosť posudzovanej veci. Konanie o určenie neplatnosti výpovede z pracovného pomeru nevyhodnotil ako také, ktoré by sa svojou zložitou vyrymalo prípadom, ktoré sú bežne rozhodované všeobecnými sudmi. Za relevantné pritom považoval, že sťažovateľke bola priznaná odmena za poradu zo 14. októbra 2022, ktorá sa pri výkone presadzovania jej oprávnených záujmov prejavila vyjadrením z 19. októbra 2022, keďže sťažovateľke boli doručené listinné dôkazy zo strany žalovaného, a tak ich konzultácia na porade bola opodstatnená.

II.

Argumentácia sťažovateľky

5. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti tvrdí, že rozhodnutím o výške trov konania došlo k porušeniu jej práv. Vykonaniu všetkých právnych porád medzi ňou a jej právnu zástupkyňou predchádzal právny úkon a okolnosti, ktoré bolo nevyhnutné medzi nimi riadne ozrejmiť a prekonzultovať. Mestský súd sa však v uznesení z 8. januára 2024 absolútne nevysporiadal so skutočnosťami, ktoré sťažovateľka namietala vo svojej sťažnosti, a svoje rozhodnutie riadne neodôvodnil.

6. Nadväzne sťažovateľka uvádza obsah jednotlivých porád, za ktoré jej mestský súd nepriznal odmenu:

6.1. Právnej porade uskutočnenej 16. marca 2022 predchádzalo doručenie dvoch vyjadrení žalovaného. Ak mestský súd v napadnutom uznesení z 8. januára 2024 uviedol, že právna zástupkyňa mohla určité skutočnosti vykonzultovať so sťažovateľkou aj inou formou, napr. telefonicky, sťažovateľka je toho názoru, že aj telefonický rozhovor by predstavoval právnu poradu. Nebolo by však účelné konzultovať nové skutočnosti prednesené žalovaným telefonicky, pokiaľ sa sťažovateľka chcela aj osobne oboznámiť s novými dôkazmi predloženými žalovaným. Mestský súd preto nemôže sťažovateľke určovať, akým spôsobom má uskutočňovať porady. Sťažovateľke tiež nie je zrejmé, akým spôsobom jej mala právna zástupkyňa ozrejmiť, ako má v konaní postupovať bez uskutočnenia právnej porady vo veci.

6.2. Ďalšia porada sa realizovala 28. júna 2022 a predchádzala súdному pojednávaniu, ktoré sa uskutočnilo 29. júna 2022. Na tomto pojednávaní bola vypočutá sťažovateľka. Okrem toho šesť dní pred pojednávaním bolo sťažovateľke doručené vyjadrenie žalovaného a ďalšie listinné dôkazy. Bolo preto povinnosťou právnej zástupkyne informovať o tom sťažovateľku.

6.3. Porada uskutočnená 10. januára 2023 predchádzala pojednávaniu vo veci, ktoré sa realizovalo 11. januára 2023 a na ňom mala byť vypočutá svedkyňa (od vykonania tohto dôkazu sťažovateľka v priebehu pojednávania upustila). Tento právny úkon však mohla právna zástupkyňa uskutočniť opäť len po právnej porade so svojou klientkou. Mestský súd neodôvodnil skutočnosti, ktoré sťažovateľka namietala v sťažnosti týkajúcej sa potreby právnej porady k uskutočneniu upustenia od dokazovania a k prípadným ďalším návrhom na doplnenie dokazovania.

6.4. Právna porada z 10. marca 2023 bola realizovaná v reakcii na doručenie odvolania žalovaného proti rozsudku mestského súdu vo veci samej. Bolo nevyhnutné, aby právna zástupkyňa v zmysle § 18 ods. 1 zákona o advokácii odkonzultovala so sťažovateľkou obsah odvolania a oboznámila ju s námietkami žalovaného.

7. S ohľadom na uvedené je sťažovateľka toho názoru, že vzhľadom na dĺžku súdneho konania (obdobie viac ako dvoch rokov) nemožno považovať šesť vykonaných porád za neprimerané, a to aj s ohľadom na charakter sporu, v ktorom sú dôležité skutkové okolnosti veci. Predmetom každej právnej porady bol vždy iný obsah, z hľadiska času konania boli vykonané účelne a logicky s cieľom dohody o ďalšom postupe a obsahu podaní, ktoré právna zástupkyňa sťažovateľky následne vypracovala.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

III.1. K namietanému porušeniu práv uznesením mestského súdu zo 16. novembra 2023:

8. V súvislosti s namietaným porušením práv uznesením mestského súdu vydaným vyšším súdnym úradníkom ústavný súd poukazuje na princíp subsidiarity zakotvený v čl. 127 ods. 1 ústavy, z ktorého vyplýva, že právomoc ústavného súdu je daná iba vtedy, ak o ochrane základných práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Preto konštatuje, že nemá právomoc preskúmať napadnuté rozhodnutie vyššieho súdneho úradníka, keďže ho už meritórne preskúmal na základe podanej sťažnosti okresný súd (sudca), ktorý bol oprávnený a zároveň povinný poskytnúť ochranu právam sťažovateľky.

9. Z uvedeného dôvodu ústavný súd ústavnú sťažnosť v časti smerujúcej proti napadnutému uzneseniu vyššieho súdneho úradníka a namietajúcej porušenie označených práv odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie.

III.2. K namietanému porušeniu práv uznesením mestského súdu z 8. januára 2024:

10. Podstatou ústavnej sťažnosti je námietka sťažovateľky o porušení jej práv pri rozhodovaní o výške právoplatne priznaného nároku na náhradu trov konania, a to z dôvodu nepriznania náhrady trov konania za niektoré z úkonov právnej služby, konkrétne za porady s jej právnou zástupkyňou.

11. K problematike rozsahu prieskumu ústavného súdu treba upriamiť pozornosť na kritériá prieskumu ústavného súdu v situácii, ak zákonodarca nepovažoval za potrebné podrobiť určitý typ súdnych rozhodnutí prieskumu v rámci systému riadnych alebo mimoriadnych opravných

prostriedkov na úrovni všeobecného súdnicstva, ktoré odôvodňuje predpoklad, že týmto rozhodnutiam z pohľadu práva na súdnu ochranu zákonodarca neprikladal rovnaký význam ako rozhodnutiam, pri ktorých taký systém kontroly zaviedol. Preto možno konštatovať, že určitá diferenciácia medzi označenými kategóriami rozhodnutí a ich vád je odôvodnená aj na úrovni ústavnosúdneho prieskumu a rozhodnutia bez predústavnosúdnych prostriedkov nápravy v zásade možno v konaní o ústavnej sťažnosti podrobiť korekcii len v prípadoch ich extrémneho vybočenia z pravidiel upravujúcich príslušné konanie (IV. ÚS 423/2023).

12. V danej veci sťažnostné námietky smerujú proti rozhodnutiu všeobecného súdu o výške trov konania. V nadväznosti na to ústavný súd považuje za žiaduce poukázať v prvom rade na svoju ustálenú judikatúru, v ktorej opakovane pripomína nielen svoje postavenie nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy), ale aj to, že rozhodovanie všeobecného súdu o trovách konania ako o integrálnej súčasť súdneho konania je zásadne výsadou všeobecného súdu. V rámci tohto rozhodovania ide vždy o aplikáciu jednoduchého práva, takže ústavný súd rozhodnutia o trovách konania meritórne preskúmava iba celkom výnimočne, a to v prípadoch, ak samotné rozhodnutie všeobecného súdu je takým excesom z požiadaviek kladených na spravodlivý proces alebo ide o také extrémne vybočenie z princípu spravodlivosti, že je spôsobilé zasiahnuť do ústavnoprávnej roviny, a teda i do práv účastníka konania, ktorý podal ústavnú sťažnosť. Inak povedané, s odkazom na bod 11 tohto uznesenia problematika náhrady trov konania by mohla dosiahnuť ústavnoprávny rozmer len v prípade extrémneho vybočenia z pravidiel upravujúcich toto konanie, k čomu by mohlo dôjsť najmä na základe takej interpretácie a aplikácie príslušných ustanovení aplikovateľného právneho predpisu, ktorá by v sebe zahŕňala črty svojvôle (m. m. I. ÚS 40/2012, I. ÚS 630/2017). Ak ústavný súd v minulosti rozhodol o porušení práv sťažovateľov rozhodnutiami všeobecných súdov o trovách konania, bolo to napríklad v prípadoch nerešpektovania príslušných ustanovení zákona, resp. vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov [(ďalej len „vyhláška“); II. ÚS 82/09, I. ÚS 119/2012, II. ÚS 536/2018] a tiež v prípade nedostatočného odôvodnenia právnych záverov všeobecného súdu (I. ÚS 423/2010, IV. ÚS 513/2018).

13. O žiaden z týchto prípadov v danej veci nejde. K tomuto záveru ústavný súd dospel po tom, čo sa oboznámil s dôvodmi napadnutých uznesení vrátane uznesenia vyššieho súdneho úradníka zo 16. novembra 2023, ktoré tvorí s napadnutým uznesením z 8. januára 2024 jeden celok. Mestský súd, aplikujúc a riadne interpretujúc príslušné zákonné ustanovenia Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), ako aj ustanovenia vyhlášky, dostatočne jasne a relevantne vysvetlil svoj postoj k premenným rozhodným pre vyčíslenie trov konania, osobitne vo vzťahu k sporným úkonom právnej služby. Primerane rozumným a v okolnostiach veci postačujúcim sa javí aj spôsob, akým mestský súd reflektoval na tvrdenia, ktoré sťažovateľka uviedla v rámci sťažnosti proti rozhodnutiu vyššieho súdneho úradníka.

14. Vo vzťahu k námietke sťažovateľky o nepriznaní náhrady trov konania za právne porady mal mestský súd na zreteli znenie § 251 CSP, a to že na priznanie náhrady trov konania za konkrétny výdavok je nevyhnutné, aby išlo o výdavok vzniknutý v konaní v súvislosti s uplatňovaním alebo bránením práva, ktorý bol stranou sporu preukázaný, odôvodnený a účelne vynaložený. Všeobecnému súdu prináleží hodnotiť ako kritérium pre ich priznanie ich účelnosť,

resp. nevyhnutnosť. Táto otázka je vecou úvahy (diskrécie) súdu, ktorá však musí byť vždy primerane odôvodnená. Z napadnutého uznesenia sa ústavný súd presvedčil, že mestský súd si túto svoju povinnosť splnil (bližšie pozri body 21 až 25 napadnutého uznesenia), pričom z jeho dôvodov vyplýva dostatok právne relevantných argumentov odôvodňujúcich ním prijaté rozhodnutie. Tie sú založené na posudzovaní účelnosti každej jednej porady a na skúmaní toho, či k ich uskutočneniu viedli procesne významné skutočnosti vzťahujúce sa na predmet konania.

15. Podľa názoru ústavného súdu mestský súd v rámci rozhodovania o nepriznaní náhrady trov konania za porady uplatnil zákonom daný priestor na uváženie účelnosti trov konania a tieto svoje úvahy pomerne vyčerpávajúcim spôsobom odôvodnil. Ústavný súd nevyklučuje, že mestský súd mohol postupovať aj inak, avšak nezistil v skutkových a právnych záveroch napadnutého uznesenia mestského súdu nič ústavne nekonformné, čo by nasvedčovalo jeho arbitrárnosti alebo ústavnej neakceptovateľnosti. Otázka úplne presnej výšky náhrady trov v zásade nemá ústavnoprávny rozmer.

16. V tejto súvislosti ústavný súd zdôrazňuje, že jeho úlohou nie je a ani nemôže byť rozhodovanie o účelnosti trov konania, resp. prepočítavanie trov v „treťom stupni konania“ [obdobne I. ÚS 475/2020 (ZNaU 81/2020)]. Ústavnému súdu v žiadnom prípade neprináleží rozhodovať, za ktoré úkony právnej služby má alebo nemá byť sťažovateľke odmena priznaná, a neprislúcha mu ani prehodnocovať záver všeobecného súdu o (ne)účelnosti jednotlivých úkonov právnej služby tak, ako to od neho požaduje sťažovateľka. Jeho úlohou je len posúdiť, či sťažovateľka dostala od mestského súdu náležitú odpoveď na všetky ňou uplatnené relevantné námietky.

17. Nepriznanie náhrady trov konania podľa predstáv sťažovateľky, teda nie úplne v takej výške a za tie úkony právnej služby ako očakávala, nezakladá nezákonnosť rozhodnutia, tobôž jeho neústavnosť, ak k takému záveru dospel konajúci súd po dôslednom vyhodnotení jednotlivých úkonov, ktoré následne nachádzajú svoje vyjadrenie v odôvodnení rozhodnutia, čo bol aj tento prípad. Skutočnosť, že sťažovateľka sa s názorom okresného súdu nestotožňuje, nepostačuje sama o sebe na prijatie záveru o „neudržateľnosti“ či arbitrárnosti napadnutého rozhodnutia.

18. Ústavný súd tak sumarizuje, že mestským súdom aplikovaný postup pri hodnotení rozhodujúcich skutkových okolností veci nezakladá dôvod na jeho výnimočný zásah do napadnutého uznesenia v súlade s právomocami ustanovenými v čl. 127 ods. 2 ústavy. Nebolo zistené, že by posudzované uznesenie mestského súdu bolo svojvoľné alebo v zjavnom vzájomnom rozpore, v rozpore (nesúlade) s platnou právnou úpravou týkajúcou sa náhrady trov konania či nedostatočne odôvodnené. Ako už bolo uvedené, vzhľadom na predmet napadnutého uznesenia mestského súdu, ktorým bolo rozhodnuté o výške trov konania, by zásah ústavného súdu mohol odôvodňovať jedine výnimočný exces v postupe a záveroch uznesenia mestského súdu, rozporný so samotnými princípmi spravodlivého súdneho konania, aký v okolnostiach danej veci ústavným súdom zistený nebol.

19. Pretože v danom prípade mestský súd pri svojom rozhodovaní nevybočil z existujúceho rámca platných a účinných právnych predpisov a svoje závery dostatočným spôsobom odôvodnil, ústavný súd dospel k záveru, že námietka sťažovateľky o ústavnej neudržateľnosti napadnutého uznesenia nemá opodstatnenie, a tak odmietol jej ústavnú sťažnosť aj v tejto časti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

20. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti bolo bez právneho významu rozhodovať o ďalších návrhoch sťažovateľky obsiahnutých v petite jej ústavnej sťažnosti, keďže rozhodovanie o nich je podmienené vyslovením porušenia základného práva alebo slobody, k čomu v tomto prípade nedošlo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 3. apríla 2024

Miloš Mad'ar
predseda senátu